

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGETH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Örök élet a magyar szabadságnak!

Vesszenek a haza ellenségei!

(Bgh) Az 1848-as magyar szabadságharc lelkesítő mondásaival kezdjük: "Örök élet a magyar szabadságnak! Vesszenek a haza ellenségei!"

A történelem ismétlődik. Mikor az idézett mondatok Budán, a borsodmegyei önkéntesek ajkairól vig láрма és dal között elhangzottak, akkor is a törvényes állapot visszaállításáról volt szó. Akkor is Bécs, a kamarilla hitványsága ellen kellett küzdenie a magyarnak...

Egy magyar testőrlist Bécsből így írt: „mi mindnyájan leköszöntünk“... „nem akartam hazám ellensége lenni, nem akartam nyugodt tétlenséggel az itt hazám ellen fordorkodó reakció műveit nézni; egy szóval szegény, de hazafi és becsületes ember akartam s akarok maradni“... „ha kell, mint kövívész vérzek el hazámért, de fényben hazám ellensége lenni nem akarok“...

Ma is vannak izzó hazaszeretettől áthatott férfiak, kik a nemzet sárba-tiport alkotmányáért, törvényes jogainak megsértése miatt életüket és vérüket készek feláldozni...

Azt szeretnők, a haza érdeke azt kívánná, sőt feltétlenül megkövetelné, hogy mindnyájan ilyenek legyünk.

Sajnos, igen szomorú dolog, hogy az ezeréves alkotmányért a császárpártiak sem akkor nem tettek, sem most nem tudnak lelkesedni. Előbb való az ő hitvány, önző érdekük.

A szociáldemokratákat emlegetik „hazátlan bitangok“-nak. Azokat, kik hazafiságban oly magasra tudtak emelkedni, hogy egy Apponyi, Justh, Károlyi, Kossuth, Zichy s más nemzetnagyjaink tiszteletre méltó fegyvertársakul tekinthetők. Hát ezek a „hazátlan bitangok“!

Nem. A „hazátlan bitangok“ azok, kik a haza ezeréves alkotmányát, alapvető törvényeit — a király nevével rutul visszaélve — falba rugták és jogfolytonosságán, Isten és elfogulatlan emberek előtt állítjuk, oly megbocsáthatatlan bűnöket követtek el, amik a hazaárulás rettenetes szégyenbélyegét méltán hordják magukon.

Tisza István gróf, a nemzet közvagyonából tiltott uton, büntető törvénybe ütköző módon elharácsoló milliókkal összevásárolt munkapárti képviselők, mint cinkostársak segítségével törtetett be ugy-e a képviselőház elnöki székébe? Az ország törvényhozásának Hazát munkapárti tanyává aljasította.

Tizenkét szónok volt még feliratkozva a katonai javaslatokhoz és Tisza a népképviselőket semmibe sem véve: általánosságban, részleteiben és harmadszori olvasásban is egy nap alatt keresztül erőszakolta a másfél évtizeden át törvényes uton visszautasított javaslatokat, melyek rettenetes terheket rónak

a nemzetre. Senkit sem engedett szóhoz jutni. Sőt a maga szavát sem érte.

Azután napról-napra folyt a jogfosztás és a hazafias felháborodást annyira kavarta ez az elvakult, szuronyok mögé huzódott bátor uraság, hogy revolverlövések dördültek el a nemzet templomában és Kovács Gyula képviselő vérért ontotta. A haldokló embert pedig a megvadult mungók, össze-vissza rugdosták...

Isten csodája, hogy még nagyobb vérontás ugyanekkor nem történt. Ezt különben csakis az ellenzéki vezérek bölcs mérsékletének lehet tulajdonítani. Hiszen az örületbe jutott Tisza uraság — a viszonyokból megállapítva — reá volt készülve arra is, hogy az összes ellenzéki férfiakat bandájával irgalmatlanul lemészároltatja...

És vajjon miért!? Azért, mert az ország javát, a nemzet legszentebb érdekét hivatásukból folyó kötelességükhöz hiven, védelmezni bátorokdtek úgy, ahogyan Tisza ur és társai arra reánkényszerítették...

Junius 4-étől kezdődőleg ilyen és ezekhez hasonló erőszakkal, nyílt törvényszegésekkel grasszált Tisza Pista ur a képviselőházban, melynek még csak a tájékára sem engedte jutni a szövetségelt ellenzék népképviselőit. S e gyalázatos tényekhez fejét bólongatta: Lukács László miniszterelnök, a kormány összes minisztereivel és a pénzen szerzett munkapárt örömlégényeivel.

Ilyen vérforraló gázságok történtek a magyar parlamentnek örökre szégyenfoltként fönmaradó Tisza-féle „elnökösködés“-e idejében, junius 4-ikétől 27-ikéig Budapesten...

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága ma (csütörtökön) délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart.

Ez alkalommal felolvassák a kormányelnök: Lukács László leiratát, melyben a törvényhatóság támogatásáért esedezik. Lehet-e, szabad-e bizni az ilyen kormányban!?

E mellett Szentkirályi Ferenc nyugdíjazott ezredes ur és társai, — sajnos — mint munkapárti nézetű, felfogásu bizottsági tagok önálló indítványt nyújtottak be Tisza gyalázatos törvénysértéseinek kendőzése, takargatása céljából. Vajjon sikerül-e az eszközzel szentesíteni kívánt célt?...

Teljes mértékben felháborodik a jó érzésű székely ember e ténykedés miatt. Hogyan lehetséges itt, a Székelyföld, sőt Erdély legmagyarabb vármegyében ilyen megbotránkozató ötlete józan felfogásu, épeszü férfiaknak!?

Vajjon mitgondolnak ezek a tiszteletre méltó székely nevet örökölt emberek!? Mivel tudják a történelmi igazságot, a nemzet kardinalis jogainak porba tiprását mentgetni!? Vajjon nem szégyenlik-e császárpárti, osztrák-

imádó mivoltukat, melynek bélyege örökre égetnifogja homlokukat és lelkiismeretükön fog száradni, hogy a mai napon derekukat a jog- és alkotmánytipró „hazátlan bitangok“ előtt csunya módon annyira meghajlították?!...

De nem, nem, nem és ezerszer is nem akarjuk elhinni, hogy a vármegye, az ezer éves ősi alkotmány védőbástyája hűtlen legyen történelmi multjához s lerombolni segítse az oltári szentseget hazánk: Magyarország oltáráról!...

Szentkirályi nyugdíjazott ezredes ur katona volt egész életében, tehát osztrák szitán átszürve szívta magába alkotmányunkról azokat a téves felfogásokat, melyek 400 év óta szüként ragják, örlik nemzetünk szabadságának terebélyes fáját. Ő előtte csak egy földi hatalom létezik és ez nem más, mint az osztrák császár, kinek katona kell s ő ezt a reglama szerint, esküjéhez hiven, tűzön-vizen követve: katonai pontossággal siet szállítani. Ezt rossz néven sem vehetjük az ezredes urtól, mert ő már a mig él, mindig csak katona marad és a császárnak hű embere...

Azonban mi, polgárok, kik a „Gottterhaltet“ hóhérnótának tekintjük és bennünket csakis a „Hazádnak rendülnül“ s az „Isten áld meg a magyart“ kezdetű nemzeti imádságok lelkesítenek, — megengedi az ezredes ur — de hát egészen más szemmel látjuk a képviselőházban lefolyt eseményeket.

Ami ellenkező nézeteinket egyedül és kizárólag a székely nemzet érdeke irányítja. Mi felsőbb elismerésekre, ordókra s egyéb emberi gyengeségekre nem reflektálunk. Elveinkért a hatalom jutalma a mi részünkre: üldöztetés egészen a fogságba hurcoltatásig. És mi mégis szeretjük ezt a szegény, elárult, folytonosan kinezott magyar hazát, melynek földjén mindnyájunknak élni és meghalni kell.

Ismételten kérjük, könyörgünk Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának minden egyes tagjához, szégyent, gyalázatot ne hozzanak Erdély legmagyarabb vármegyéjére. Ne átkoztassák tisztos multjukat a nép millióinak sulyos átkával. Virtust ne csináljanak a bizalomgyártásból, hiszen annak amugy sem lesz értéke épen úgy, min a rezolúciós állásfoglalásnak...

Ha már Tisza és Lukács urak parlamentünket visszaéléseikkel meggyalázták, az ősi vármegye ne szegődjék hozzájuk — csizmatisztító portásnak.

Legyen örök élete a magyar szabadságnak!... Vesszenek a haza ellenségei!...

— **Ebédre hívtak** mára, ugy-e székely testvérem? Munkapárti ebédre a Barkóczy vendéglőjébe, vagy máshová... Mit gondolsz, ki és miből s főkép miért fizeti ezt az ebédet!? Ugy-e nem tudsz e kérdésekre felelni? Megkönnyítjük a feleletet és övetkeztetünk a történelekből.

— Ismered-e Déry Zoltán volt pénzügyi államtitkár székely testvérünket? Tudod-e, hogy ez a talpig becsületes, komoly és szavahihető államférfi mit mondott az ország házában? Szemébe vágta az ebédek adó munkapárt fenegyerekeinek, hogy loptak. Ellopták a közvagyon, az állam pénzét, a mi pénzünket és abból vesztegettek a választások idején. Abból a milliókra menő adófiléreinkből fizették a tokányt, a pálinkát és adták a kortespénzeket, melyet a hazaáruló Judások nemzetünk becsületének meggyalázásával elfogadtak.

Székely testvérek! Van-e bennetek csak parányi szikrája is a hazaszeretet szentségének? Tudtok-e eszmélni, ébren vagytok-e? Tudjátok-e mit tesztek most, ha a munkapárt ebédjét elfogyasztjátok és velük egy zsákba fujtok? Tudjátok-e! Eddig csak Tisza gróf, egy örült alak, ki most is csend-örökkel őrizteti magát — döntötte romba a magyar alkotmány szentséges téplomát. De mihelyt a munkapárt ebédjét megesszitek, velük szövetkeztek, azonnal Ti is cinkostársaivá lesztek a hazaárulás nagy és megbocsáthatlan, az örökkévaló Isten előtt elátkozott bűnben.

Hát nem veszitek észre a Mindenható Isten haragját, mellyel lépten-nyomon sújtja a bűnös emberiséget! A pusztító forgószél, vihar, jégeső, árvíz és más csapások még nem tértettek észhez! Talán még nagyobb, rettenetesebb büntetést vártok!... Meg lesz. Erre is számíthatok. Ezt elkerülni nem fogjátok! Hiszen bűneitek sokaságát még a hazaárulás — sem földön, sem égben bocsánatot nem nyerhető — vétkével terhelitek.

Ma vagy holnap befajezést nyerhet életek... Senkinek sincs homlokára írva, meddig él. A haza pedig örök életü... Gyálatos, áruló fiait szégyenbéllyel teszi utálatossá életükben és haláluk után is...

Ne menjetez munkapárti ebédre. Ti becsületes emberek vagytok. A becsület pedig drágább, jobb a szalonnás káposztánál, a munkapárti tokánynál...

Ne legyetek hazatok ellenségei. Hiszen ti nem vagytok ráérezve a becstelenség, a hazaárulás ebédjére!...

De ha öntudatlan vaksággal vert meg a Teremtő és mégis elmentek s ezzel a haza törvényes, alkotmányos élete ellen török, úgy Kossuth Lajos, a magyar nemzet megváltója, ki a népért küzdött egész életében és vele mi, a haza védelmére szövetkezett ellenzékekkel, mielőtt hazánk elveszése felett szívünk megszakadna, átkot mondunk, rettenetes átkot, melynek minden szava teljesedni fog:

A magyarnak, a székelynek neve e földön annyit fog tenni, mint a szégyen és gyálat neve; a székely nép megfertőzteti ősei szent emlékét és Isten büntetéséül azt fogja rá mondani: „vessz, — bánom, hogy teremtettelek“;

az Isten el fogja e népet átkozni, hogy a levegő méreggé váljék, mikor beszívja; hogy kezei alatt a termő föld ne teremjen mást, mint hitvány kórót; hogy a forrásvíz — büzhödjék meg, midőn ajkához viszi; hogy bujdossek hontalanul a föld hátán; hiába kérje az alamizna száraz kenyérét; meg fogja őt Isten átkozni és alamizna helyett arcul csapja őt az idegen faj, és léssen saját hazájában egy vándor koldus, kit, mint a gazdátlan ebet, büntetlenül ver agyon bármily gazember; — az ebeket, a kutyákat fogják reá uszítani, s olyanná lesz, mint a bélpökös, a kit minden ember kikerül...

Hiába imádkozik Istenhez! Neki a válás nem adandó vigasztalást. Isten, kinek teremtését gyávasága, vaksága által meggyalázta, nem bocsátja meg bűneit sem ezen a világon, sem a másikon; a leány, kihez szemeit felemeli, seprővel hajítja el a küszöbről, mint a rühes állatot; neje utálattal

köp gyáva szemei közé; gyermekének első szava az lesz, hogy atyját megátkozza, és holt teste ott hever majd eltemetetlenül, míg a vadállatok s az ég madarai megemésztik.

Székely testvérek! A könyörület Istene háriítsa el ez átkot szegény, agyonkínzott, rettenetes terhekkel nyomott népünkről, rólatok és mindnyájunkról! De nem fogja más-kép elhárítani, mint úgy: ha bátor elszánt-sággal megvédelmezitek a szegény, elárult magyar hazát; ha utálattal fordultok el az ebéddel lekenyerezni akaró munkapárttól, mely a népszabadság esküdt ellensége és azt akarja, hogy örökre szolgaság, rabság átka legyen mirajtunk és utódainkon.

Ezt akarjátok-e! Ha igen, úgy csak száljon reátok a rettenetes átk! Akkor testvéri lemondással, soha be nem gyógyulható, mert örökre vérző szívvel és lelkünk egész undorával, hazafias érzésünk felháborodásával mondjuk, mint közülünk távozottaknak: Menjetez ebédelni! Jó étvágyat, székelyek!...

NYILT LEVÉL

Mélt. Dr Heltai Ferenc orsz. gyűlési képviselő urhoz.

Méltóságos Uram! Itt a nyilvánosság előtt nyíltan bevallom, a miről beszélgetés közben is bárhol bizonyoságot tettem, hogy szegény magyar hazánk — évtizedek óta — áldatlan politikai viszonyai között az országgyűlési képviselők között igazi lelkem szerinti ideális képviselőnek Méltóságod egyéniségét tekintettem. Tekinttem azért, mert, mert — bármily áldatlan pártviszályok dúltak — kerületének, választóinak ügyes-bajos dolgait minden lehető alkalommal, jóakarattal volt szíves elintézni. Meggyőződésem szerint egy igazán népképviselő — a törvényhozáson kívül — így teljesítheti valóban megbízatását.

Ezért munkálkodtam, némi kis részben, fölém telhetőleg azon, hogy Méltóságod kerületünk orsz. gyűlési képviselőjévé választassék e ciklusban (Persze nem számítva ide most már azt, hogy járásunk szegény főszolgabírája is megmaradhasson állásában.)

Midőn ezt tettem — tanum lehet reá a választók sok száza, kik közül a baptista és a lótarló gazda adomájára emlékezhetnek sokan — elveim fenntartása mellett nem a pártembert néztem, hanem az embert, ki kerületének ügyét felkarolja. Hálás köszönettel írom le e helyen is, hogy polgári községünk és vidékünk s egyéni ügyeinkben segítségünkre, javunkra munkált. A mi szegény, koldús vármegyénk is sokat köszönhet Méltóságos ur közbenjárásának.

De mert nem vagyok pártember — mivel annak a pártnak, melyhez én tartozom, halvány sugarei csak most kezdenek derengeni — szomorú szívvel látom, hogy az a párt, melyhez méltóságod is tartozik, csorbát ejtett a legszentebb elven, a magyar közéleti szabadságon. Lelkem — mely az evangéliumi szabadság elterítő levegőjén nőtt fel s annak áldásos talajából táplálkozik — szomorúan száll gondolatban a nemzetnek szurony erdővel körülvett megszentelt csarnokához, hol a szuronyok hegyén őrzik a nemzet szabadságát s állapítják meg a békeséget. Szomorúan, mert e romboló nemzeti munka után bármerre megyek, csak azt a kérdést hallom székely atyáinkfiai ajkáról: „Mit szól az országházában történt dolgokhoz Tiszteletes Uram?“ Mit szóljak? Kérem a Méltóságos képv. urat, hogy adjon, ha lehet még megnyugtató feleletet alábbi kérdéseimre, hogy ha lehet nyugtassak meg én is másokat, mert hogy a nép nyugodt volna, azt a felhivatalos „Udvarhelyi Hiradó“ állítja, kinek ajánlom, hogy próbáljon egy munkapárti beszámolót tartatni katonai, csendőri asszisztencia nélkül.

Legyen szabad tehát kérnem e zavaros helyzetben a helyzet tisztázására nézve nagy-

becsü válaszat az alábbi politikai kérdésekben:

1. Mikor az egyesült ellenzék oly szépen körvonalozott tárgyalási alapot nyújtott át a kormánynak, hogy annak alapján a békeséges egyezményt főleg a régóta választási csaléteknek tartott választói jog kiterjesztésére nézve meg lehetett volna egyezni, miért kellett éppen erre ultimatummal felelnie a kormánynak, s miért kellett a letérésnek, törvénytíprásnak következni? Én egy szabadságszerető kis hírlapban így láttam írva: „Ezen hősi tett elkövetése után azt fogja állítani Tisza István és a többség, hogy a nemzet érdekében erre szükség volt, pedig a valóság az, hogy Bécsben tudomásukra adták, hogy a hatalom teljes birtokában ülhettek tovább is, de csak úgy, ha a katonát és pénzt rögtön szállítják.“ Ez a határidő pedig közel volt.

Igazat adhatunk-e mi laikus politikusok e szinfalak mögötti hírek?

2. Ha pedig ez nem volna igaz, miért kellett törvénytörések árán is ezt keresztülvinni, hiszen ha annyi idő óta huzódik a véderőjavaslat, egy esztendő már nem tett volna oly sokat, hát vették volna le napirendről s csinálták volna meg a választójogi törvényt s azt a sok — a munkapárti által — közmunkába felvállalt törvényt (?), melyet most szuronyvédelem mellett halom-számba hoztak.

Nem tudom elhinni, hogy a Kossuth vagy a Justh-párt bele ne ment volna?

3. Ha én, mint szövetkezeti elnök, 250 részvényes társammal az alapszabály semmibe vevésével a szövetkezet érdeke ellen cselekszem, a más 130 társamat megkárosítom, ha ezek feljelentenek, ugy-e bár engem megbüntetnek? Méltán is! Hát a ki a nemzet törvényhozó házában szabályát — a melyre esküt is tett — lobból tapossa, mint a kapcát, azt semmi büntetés ne érje?

Ha ilyen kormányzást, ilyen törvénytiszteletet lát a nép, akkor őt a törvény nem tudásából következő vétségek miatt kár büntetni, ha az, a ki jól tudja, fittyet hány a sz. bályra csak azért, hogy társait letörhesse, melyre 15 éve vágyakozik!?

4. Eltekintve minden személyes összeköttetéstől, Méltóságos Uram Gróf Tisza Istvánt most is olyan jó magyarnak és hazafinak tartja, mint ő saját magát? Mert utóbbi szónoklatairól úgy vehető ki, hogy bele suggerálta maga-magába, hogy ő az egyedüli igaz hazafi non-plus ultrája!?

Én nem, mert:

a) Dr Kalmár Antalnak, a kiváló publicistának „a király csókja“ címen megjelent vezércikke, mely arról szól, hogy midőn Tisza a legfrissebb hazafias cselekedete után a király előtt megjelent: „a király megölelte és kétszer képen csókolta.“ Alig hiszem, hogy ezt jó magyar hazafiságért kapta volna? Inkább hiszem, hogy az osztrák császártól jött s az ujj intésre megszavazott katonákért kapta. A jó hazafiságnak nem a császár ölelése a kriteriuma.

b) A ki a Kálvin-téri református templomban „a hit és haladás“ jelszava alatt a lelkiismereti szabadságról oly ékesen tudott beszélni, az az ember, hogy vállalkozott társai egyéni lelkiismereti szabadságának elnémitására? Mert azt a Jézus tanításaiból tudom: „Jó ember az ő szívének jó kincséből hoz elő jókat; gonosz ember az ő szívének gonosz kincséből hoz elő gonoszokat.“ Csak azt nem tudom, gróf Tisza István urat ezek után, mellyel osztrákba lehet sorozni? Vajjon nem inkább talál-e reá egy ismert szindarab címe: „Szent-e vagy örült“?

Ürmösi József
unitárius lelkész.

(Vége köv.)

— Csomagoló papir kilószámra kapható e lap kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

E NAP

Hétfő július

Theodorik

az új évnegyed kezdete
Ha előfizetése le-
járt, siessen azt meg-
újítani, hogy a »SZE-
KELY-UDVARHELY«
továbbra is b. címére
pontosan küldessék!

Székely Test-
vérek!

Nagy küzdelem között áll a magyar nemzet.— Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, függetlenségi, bátor szavú ujság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által vissza szerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

A tanítók a kormány ellen.

Hogy milyen elkeseredés mutatkozik az intelligens rétegek soraiban is a kormány ellen, annak bizonyítéka a katolikus tanítók országos kongresszusa. Ezen Ember Károly elnök betérjlesztett egy indítványt, hogy a kongresszus feliratot intézzen a miniszterelnökhöz, a kultusz- és pénzügyminiszterhez, a munkapárt elnökéhez, a munkapárt-hoz, az ellenzéki pártokhoz és a képviselőházhoz a katolikus tanítók anyagi helyzetének javítása iránt. Ez az indítvány azonban viharos ellentmondást keltett és a kongresszuson Tiszát percekig elcsugolták, amikor azután szót kért Huszár Károly képviselő, akitől az elnök meg akarta tagadni a szólásjogot, de a kongresszus tagjainak összesége az elnökkel szemben megadta neki a szólásjogot és azután a következő indítvány terjesztette elő:

„Bármilyen nyomozó is a katolikus tanítóságnak anyagi helyzete, bármennyire is érzi azt a méltánytalanságot, hogy fizetés tekintetében az állami tanítókkal egyenlő elbánásban nem részesül, a mostani történelmi időben a katolikus tanítók hazafias lelkiismeretük által indítatva, arra az álláspontra kénytelenek helyezkedni, hogy a csonka parlamenttől semmiféle anyagi előnyt nem kérnek a tanítóság részére és ez irányú kérelmüket csak akkor fogják felterjeszteni a törvényhozáshoz, ha az alkotmány helyre lesz állítva. Azon kormányhoz és azon többségi párthoz pedig, amely az alkotmányt és a képviselői rendszert ilyen botránnyos módon megsértette, semmiféle kéréssel nem fordulnak.“

Ezt az indítványt a kongresszus, amely huszonhatezer katolikus tanítót képvisel, a legnagyobb lelkesedéssel elfogadta.

Szines képek.

Munka-, vagy munka-párt?

— Hallotta, a munkapárt ma Bar-kóczyznál ebédel?

— Hiszen az — úgy látszik — nem annyira munka-, mint inkább munka-párt!?

— Vajjon kifizeti az ebédet!?

— Há'szen telik az... Mit is mondott Déry Zoltán!?

HIREK.

— **Személyi hír.** Dr. *Válcsik* Ferenc, Székelyudvarhely város függetlenségi orsz. képviselője, e hét végével Binuebe utazik üdülni. Augusztus elején fog visszatérni s felhatalmazott bennünket annak határozott kijelentésére, hogy hazaérkezése után első dolga lesz a vármegyei függetlenségi párt szervezése olyan erkölcsi alapon, amelyen az összes ellenzéki férfiakat egy tömör, erőteljes táborban megtartsa és hathatós akciót biztosítson minden téren.

— **Halálozás.** A székelydályai református egyházközségtől vettük a szomorú jelentést, melyben hű lelkipásztorok: Karácson Sándor elhunytát tudatják. Életének 56-ik, papságának 26-ik évében szívizélhűdés érte és azonnal meghalt. Családja szerető férjet és jó édesapát, egyháza pedig hű, gondos lelkipásztort veszített benne

— **Hitelközvetkezeti közgyűlés.** A székelyudvarhelyi ipari és gazdasági hitelközvetkezeti Péter és Pál napján tartotta meg évi rendes közgyűlését Bethlen-utcai üzlethelyiségében *Vajda* Ferenc ref. esperes, igazgatóelnök vezetésével. Az évi jelentések tudomásulvétele és a mérleg mállapítása után, igazgatóságot és felügyelő bizottságot egészítették ki, illetve választották újra. Igazgatósági tagok lettek: Szabó József szabó, Lőrinczy Béla tanító (új) és Szakáts Gyula (új) szíjgyártó. A felügyelő bizottságba Péterffy István pénzügyi számvizsgáló, központi kiküldöttön kívül, Betegh Pál tapszerkesztő és könyvnyomdatulajdonos, Ferenczy Károly vendéglős (új) és Soó Domokos városi tanácsos, polgármester-helyettes választottak meg. Hitelközvetkezetiünk iránt a városon és környékén folyton növekedik a bizalom. A vezetőség valóban önzetlenül szolgálja a fontos hivatást betöltő intézmény ügyeit. A betétek, melyek után tiszta öt százalékos kamatot fizet, a 200,000 koronát megközelítik. Tiszta nyereség 1716 K 56 f. Az állandó központi felügyelet alatt és nagy gonddal vezetett intézmény, városunk legbiztosabb alapon nyugvó bankjainak egyike.

— **Megdrágult a vasut.** Lukács László érdeme, hogy a dohánytól, sőtől és mindenféle élelmi cikktől elkezdve, még a vasuti utazás is megdrágult. Július 1-től már a drágább díjak léptek életbe. E szerint tehát vége szakadt a zóna-rendszernek és kilométer távolság szerint kell fizetni a vasuti jegyet. Minket Udvarhelyvármegye lakosait, kik a székelyudvarhely—héjjasfalvai vonalon lakunk, Héjjasfalvától érdekelhet leginkább a vasuti árszabás. Igen, mert addig a régi árak maradtak érvényben s ami vicinálisunkat az áremelkedés nem érintette; lévén annak méltányosabb gazdája, mint a máv. Nekünk Héjjasfalvától előnyösebb váltani a jegyet, mert ha Budapestre és így onnan számítva 497 km. távolságra utazunk, akkor is annyi a jegy ára, mintha Segesváron (mely Budapestig 507 km.) váltanánk meg a jegyet. Vagyis kikérve 600 km.-re, gyorsvonaton I. oszt. 40 K 80 f, II. o. 26 K 40 f, III. o. 19 K 20 f. Semélyvonaton I. o. 28 K 80 f, II. o. 19 K 20 f, III. o. 12 K.

— **Nincs aprópénz** és bizony a *darabos* is szűk tere szorult. A bankok egyre-másra emelik a betéti kamatlatat s így sem bírják összehozni azt a pénzmennyiséget, melyre általánosan szükségük van. De ettől eltekintve is annyira kevés az aprópénz, hogy nem egyszer nehézséget okoz 2, 10, 20 filléres, sőt 1 K-ás váltópénzekhez jutni. Az illetékes körök hivatása erről gondoskodni s mi egyebet nem tehetünk, minthogy ezuttal felhívjuk figyelmüket e körülményre.

— **A polgári önképző-kör** e hó 5-én este fél 8 órakor választmányi ülést tart. Igen fontos tárgyak s ezek közt az évi köz-

gyűlés előkészítése vannak napirenden. Ohajtandó, hogy a tagok minél többen megjelenjenek.

Kamarai közgyűlés.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara folyó évi június 28-án délután teljes ülést tartott székháza tanácstermében Tauszik B. Hugó kir. tanácsos, elnök vezetésével.

Napirend előtt bejelentette az elnök, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamara közelebről jubilálta 40 éves, az Országos Iparegylet 70 éves, a debreceni Székely Társaság 10 éves fennállását, mely ünnepeken a kamarát elnöke, titkára, másodtitkára, továbbá Gelléri Mór levelező tag képviselték. A teljes ülés melegen emlékezett meg a három közgazdasági testület érdemeiről.

A szokásos elnöki közlések után, napirend során örvendetesen vették tudomásul, hogy a honvédbakancs pályázatban 10 kerületbeli alkalmi szövetkezet vett részt, melyeknek ajánlatait az elnökség felterjesztette. Folytatólag sajnálatát fejezte ki a gyűlés a keresk. miniszter azon leiratára, hogy folyó évi július 1-én új személy díjszabást léptet életbe a Máv. vonalán és pedig azért, hogy ily fontos ipari és kereskedelmi érdekeket érintő ügyben a kamarák véleménye ki nem kéretett, mi miatt csak utólagosan lehették mng arra vonatkozó észrevételeiket. A nyers állati bőrökkel dolgozó munkások egészségének megóvása ügyében kiadott keresk. miniszteri szabályrendeletet azonban teljes szövegében elfogadhatónak találta, s arról ily értelemben tesz jelentést. A vámügyi tanácsba képviselőül Bürger Albert alelnököt választotta meg a teljes-ülés.

Tudomásul vették a keresk. miniszter azon leiratát, hogy a székely körvasuton, amint a kívánt új vonatok továbbításához szükséges mozdony és személykocsi többlet rendelkezésre áll és a pálya megfelelő állapotban lesz, a kamara kérését teljesíteni fogja. Addig is intézkedett az ittjáró kocsik jókarban és tisztán tartásáról, valamint jobb világításáról. A 600 koronás külföldi ösztöndíjra, a 100 koronás ipari munkás jutalomra, Goldberger és Voigtländer jutalomra pályázók ügyében határozott azután a teljes-ülés és előterjesztéseit ahoz képest teszi meg. A székely tanoncfelvételekre tett elnöki intézkedések tudomásul vétele után, kimondotta a teljes-ülés, hogy a Csikszeredába tervezett bőrgyár ügyét, mely összefügg a kamara által neveltetett székely iparos ifjak tömörítése és vállalkozásával készséges erkölcsi támogatásában részesíti; hasonlóképen a marosvásárhelyi ipari szakiskola nagyobbitása és internátussal való kibővítése céljából megindult mozgalmat és tárgyalásokat. Szakáts Péter titkár jelentést tett a folyó évi május hó 23-án Aradon tartott kamarai titkári értekezletről, melyen az új egyenes adó törvények, vasuti személy díjszabás, hazai áruk védelme tétettek megbeszélés tárgyává. Tudomásul vették. Folytatólag a tehervonatok kezelésére nézve szükséges módosítás, a vidéki pénzügyi helyzet javítása, a magyar helységnevek célzatos elferdítésének meggátolása, áruvédjegy és mintaoltalom kamarai illeték lajstromok kiírása és 1907. évi III t.-c. revíziója stb. képezte a tanácskozás tárgyát.

— **Értesítés.** Tisztelettel szives tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a nyári idényre a legújabb férfi és női divat újdonságok: kalapok, ruhaszövetek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legutányosabb árakban rendelkezésére bocsátom. Mindenkinek saját érdekében ajánlom szives megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

Ne feledje el, hogy

hirdetéseink gondos átolvasása önnek valószínűleg *hasznára lesz*. Aki nálunk hirdeti, annak sikere van. A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk. Hirdetőinknél történő bejárásainál és megrendeléseinel a **„SZÉKELY-UDVARHELY”** c. ujságo felemlíteni szíveskedjék.

Ki a Yes-Oui-Si

cimű lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az *angol és francia* nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negydekre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely”-re való hivatkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

7423—912. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906 évi július 6. an 14144/906 sz. alatt elrendelte, hogy az sz. udvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság hoz tartozó *Farcád* község telekkönyveiben felvet mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886-29. az 1889 évi 38 t.-c. és az 1891 XVI. t.-c. a tényleges birtokos tulajdonjogainak bejegyzését rendelik, az 1892. 29 t.-cikben szabályozott eljárás és ezzel kap-

csolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése főgatanosították.

E célból a helyszíni eljárás *Farcád* községben 1912. évi szeptember hó 23 án fog kezdődni.

1. Ennél fogva felhivatnak mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadolt előterjesztést kívánnak tenni hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnap kezdődő eljárás olyama alatt jelenjenek meg és azt előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekelezésére alkalmas okirataik ninesenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t.-c. 15-18 és az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. 6. 7 és 9. § ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik.

3. és azok javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog. vagy megszüntegyb jogvan nyilvankönyvileg bejegyezve ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ebben esetben a bélyegmentesség kedvezményéről elesnek.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely. 1912. jun. 26. Bella Kálmán s. k. kir. törv. széki alb. A kiadmány hitelül:

DÓSA tkvvezető.

Családi ház

Székelyudvarhely, a Solymossy-utcában, mely szép tágas 2 szobából, konyha, pince, istálló és más melléképületekkel, külön udvarral, gyümölcsös- és veteményes kerttel, a vasuti állomás közelében egészséges levegővel biró, igen szép helyen van, azonnal eladó. 8 évig adómentes. 2400 K készpénzzel átvehető ifj. Pálfi József tulajdonostól ugyanott

80 hold tagosított birtok Héjasfalván eladó. A terhek átvételével kevés pénzzel megvehető, jutányos árban. Esetleg Székelyudvarhelyt egy nagyobb beitelekkel elcserélhető. Értesítést ad: ifj. Orbók Lajos Medgyes.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi borlázgyereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Udvarhelyvármegye Nemes Csádjai.

Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E diszesen kiállított, az egyes családok címereive illusztrált mű, igen becses család történeti adatokat tartalmaz.

1223—912 kj.

Arverési hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy Homoród-jánosfalva község kocsmaháza és melléképületei 1912. évi október hó 1-től kezdődőleg 3 évre Homoród-jánosfalva község házában 1912. évi július hó 28-án d. u. 3 órakor nyilvános árverésen haszonbérbe adatik.

Kikiáltási ár évi 600 K bántpénz ennek 10 százalaka

Árverési feltételek a községi bírónál megtekinthetők.

H.-jánosfalva, 1912. jun. 28.

Az előjáróság.

* A székelyek alkotmányának története,

különösen a XVI. és XVII. században. Irta: Dr. Konnert János Németből fordította Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K. Rendkívül érdekes, a székelység legsajátabb ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vasos kötetben a székelyek ősfoglalását, a Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a hulló vagy szolgabíró (székbiro), a főkirálybíró, az esküdteket vagy székülöket, a jegyzőt vagy notáriust, a falut vagy községet, a rendeket a Székelyföldön (A harc. rend, A földönlakók, Székely támp, Székely bánja vára 1562, A darab. ntok, A két első rend helyzete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbagyok, zsellérek), a székelyek hadi szolgálatait, a hadterhek felosztását a rendek között, másrak vagy hadi szemléket, a praesidium vagy határőrséget, a székelyek adózását, az egyenlő megterhelhetés korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, hadadót, török adót fizetnek a székelyek is, 1657—1601-ig, a székelyek birtok- és örökösödési jogát, a székelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitűnő fordításban tárgyalja. Új nyomokon jár. Kiváló forrásmunka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely vármegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára féltre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emile Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász-levélpapírosok stb. **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, esomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőzőpapírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépirási és rondírási minták. Olcsó logyező-falrajzek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélirótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, disztollszárok. Ironok, fekete, szines és másoló-ironok, notes-ironok, esavarironok (crayonok), zsebironok, esavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlező kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttiszó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek ec. hangoló-sipok és orinák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

Allandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírósi, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek, Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-eszesze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szönyeg-szegek, képesok stb

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhely